

KAMRAN ƏLİYEV
Əməkdar Elm Xadimi,
AMEA-nın müxbir üzvü

Poeziya hələ də sirləri açılma-
yan möcüzəli bir sənətdir və şeir
yazmaq çətin, əzablı, keşməkeşli
səfərə çıxmağa bənzəyir. Poeziya-
nı dərk edən hər adam cəsarət edib
bu yola çıxıb bilməz, əgər özündə
güc tapıb çıxsın, onda bu yolun so-
nuna uğurla çatıb-çatmayacağı bəlli
olmaz. Qələmi ələ alıb birməfəsə
şeir yazmaq kimlərsə düşündüyü
kimi asan məsələ deyil, bir içim su-
ya da bənzəmir, həmin şeiri yaza-
nın bacarığının Allah vergisi olması
da şairlərin özlərinin kəşfidir. Əslin-
də, birməfəsə şeir yazmaq günlərlə,
aylarla çəkilməmiş əzab və ağrının bir
anlıq doğuluşudur. O doğuluş gü-
nəş kimi qəlblərə işıq salır, həmiyə
eyni cür nur verir və özü də uzun
ömür qazanır. Işıq olmayan şeirin
misraları kordur, kardır, laldır.

Poeziya haqqında bu sözləri ya-
zarkən qarşımda nə Aristotelin
"Poetika"sı, nə də Bualonun "Poe-
ziya sənəti" əsəri var, nə Füzulinin,
nə də Hadinin şeirlərini oxuyuram.
Amma imzası hələlik yalnız bir ki-
tab üzərində həkk olunan Nuranə
Nurun şeirlərini vərəqləyirəm. Tə-
vəllüddünü bilmədiyim bu müəllifin
şeirlərinin sayı onun gənc olmasını
işarələyir, amma bəndlərin, misra-
ların arxasındakı səmimi hiss və
duyğular cavanlıq yaşında olan və
həvəskar kimi görünən bir yazarın
düşüncələrinə qətiyyəən oxşamır.
Gənc şairin belə həssas qəlbə, dü-
şündürücü fikirlərə, qeyri-standart
misralara, gözlənilməz poetik ge-
dişlərə sahib olması həтта bəzən
inanılmaz görünür. Amma inanma-
mağa da haqqımız çatmır, çünki
Nuranə Nurun müasir poeziyamız-
da bənzəri yoxdur.

Bizim ənənəvi məhəbbət möv-
zulu şeirlərimizdə lirik qəhrəman
eşqin əbədiyi və qüdrətini nü-
mayiş etdirir. Təbii ki, Nuranə Nu-
run seven qəhrəmanı bu ənənənin
içerisindən doğulan qəhrəmandır.
Amma bir həqiqət də var ki, klassik
poeziyadakı fədakar aşiq özünün
sevgisindəki sədaqətini və tükən-
məzliyini deyə-deyə bu və ya digər
dərəcədə sevdidi gözəli ittiham
edirsə, Nuranə Nurun şeirlərinin
seven qəhrəmanı öz sevgilisine
hökm satmır, qarşıdakını ittiham et-
mir, sadəcə olaraq, sevgisini anlat-
maq istəyir:

*Göz yaşlarım idi günahlarını yuyan,
Zülmət gecələrdə etdiyim dualar idi,
gününi işıqlandıran,
Bilmədin.
("Bilmədin")*

Burada seven ürayın bir istisi,
həyəcanını gizlətmək istəyən qəlb
çırıntısı var. Nuranə Nur bu istini
şamla, odla, alovla yaratmır. Əgər
belə olsaydı, şeir sadəlövh düşün-
cənin nəticəsinə çevrilərdi, bəlkə,
bir az da cansıxıcı olardı. Bu istini
yaradan günahları yuyan göz yaşı,
insana işıq bəxş eləyən dualardır.
Göz yaşı ilə günah yumaq sevgiyə
bağlı günahı öz üzərinə götürmək
cəsarətidir. Zülmət gecələrdə və
tənhalıq içərisində başqasının hə-
yatını işıqlandırmaq, ona gündüz
bəxş etmək özünü bilə-bilə qaranlı-
ğın ağışuna atmağa bərabərdir.

Həm də bu bədii detallar göstərir ki,
nümunədə sevilənin yox, daha çox
seven qəhrəmanın yazıqlığı ifadə
olunub. Göz yaşları ilə qarşıdakının
günahlarını yuyan da, duaları ilə
ona işıq arzulayan da dəlicəsinə
seven qəhrəmandır, amma bığarə,
kimsəsiz qalan da, təəssüf ki, yenə
odur. Seven qəhrəmana bu qədər
əzab verməyin yolunu və izini, şüb-
həsiz, onları dərinədən müşahidə
edən, yox, sevgi duyğusunu yalnız
ürəkdən yaşaya bilən müəllif - Nu-
ranə Nur tapa bilirdi. Amma başqa-
sında günah görüb özünü təmizə
çıxarmaq qeyri-təbii və qeyri-real
düşüncənin məhsulu ola bilirdi,
ona görə bəzən də lirik qəhrəmanın
duaları öz günahlarını yumağa
müntəzirdir:

*Dualarıma güvənib,
Sığınırım günahlarıma.
("Yamaq").*

Yaxud:

*Bəlkə də söz verdim, gələ bilmədim
Təkcə sevmək azdı, günahlarımdan keç
Gəlib pəncərəmə yağa bilmədim
Sizin qapınızı tanımadım heç.
("Şeir üzlüm")*

Demə, günahı bölüşməyin də
üsulu və yolu varmış, bu üsulu və
yolu Nuranə Nurun poeziyasında
tapmaq olur. Bu halda heç kəs heç
nəyi itirmir, əksinə lirik qəhrəman
da, müəllif də, poeziya da qazanır.
Nuranə Nurun yaradıcılığında
göz yaşları başqa bir qütbədən də
görünür ("Günahkar") və qadın qəlb-
binin hakimliyi daha bariz formada
özünü təsdiq edir:

*Zamanla üz-göz ola-ola,
günlərimi saya-saya keçirdiyim ömürdə
kənəlsüz doğulan
və bir dayaz qəmzədə boğulan təbəssümümdü.
Səninlə keçirdiyim sənsizliyin şərafinə...
başımə çəkirim göz yaşlarımı.*

Həsərat də insanı ağlada bilər,
vüsəl də, amma Nuranə Nur günlə-
rini saya-saya həsrətin sevgisini
yaşayır (başqa bir şeirdə: "Həsəti-
ni yuyub, yuyub/ qurudub, göz yaş-
larım./ Həsətin tər təmizdi).

Sevgidə intizar da gözəldir, gö-
rüş də, amma Nuranə Nur intizarın
şairidir (başqa bir şeirdə: "Əlimi
tutduğun gündən tez-tez yıxılıram").
Nuranə Nurun poeziyası həqiqi
istəklə yalançı təbəssümün vuruş
məkanıdır, amma sükata bürünsə
belə qalib gələn yenə məhəbbətdir.
Öz məhəbbəti naminə göz yaşlarını
başına çəkən lirik qəhrəman sevgi-
lisinin göz yaşı axıtmasına qətiyyəən
qıymır:

*Hər cığırı sənə gedən yol,
Hər küçəsi sənə açılan şəhərim.
Yağış yüklü buludların əlindən almışam səni
Göz yaşların səkilərimi isladır, ağlama.
("Ağlama")*

Nuranə Nurun şeirlərində seven
qəhrəman sevgilisini özündən uca
tutur. Əslində, həyatın bir böyük
mənası da başqasını dəyərləndir-
məyi bacarmaqdır. Kimdənsə özün
haqqında ummaq xudpəsəndliyi
şeirin qurtaran yeridir. İnsan kimə-

sə dəyər verdikcə özü dəyər qaza-
nır, çünki sənin qiymətinin ölçüsü
kiməsə verdiyin dəyədirsə, bu, elə
sənin dəyər ölçüsüdür. "Yadımdadı?"
şeiri bu ideyanın əsası və mənbəyi-
dir:

*Baxışından elə çaşdım,
sənə qaçdım...
Azca ayağım bürdrədi, mənə güldün...
o payız mən gülüşünlə
çiçək açdım...*

Lirik qəhrəman sevgilisinin is-
tehtzasına acımır, onu şərbət bilib
içinə çəkir; kinayəli gülüşə qarşı
qabarmır, bu gülüşdən çiçək açır.
Lirik qəhrəmanın əzab içində qala-
qala bu qədər geniş ürək sahibi ol-
ması Nuranə Nur poeziyasının nai-

Nuranə Nur təbiətlə məhəbbətin
qeyri-adi harmoniyasını yaradır. O,
sadəcə olaraq, ağacı, yarpağı, çiçə-
yi vəsf eləmir, onların daxilində in-
san hislərinin yaşadığını sezir. Tə-
biətin simasında öz məhəbbətinin
gələcəyini görmək bir şaman duy-
ğusuna bənzər:

*Hər xəzan olan yarpaq,
Payız mövsümünə bir əlvidadı.
Hər yağış damcısı,
Ürəyə ən azı bir dəfə daman eşqdir.
Üreyimə damıb ki,
Bu il quraqlıq olacaq
("Quraqlıq).*

Bəzən də əksinə: lirik qəhrəman
insandan kəsəndə təbiətin qoynuna

Sevgini anladan poeziya

yaxud

Nuranə Nurun özünü yazmaq bacarığı

liyyətidir və müəlli-
fin qəlb genişliyi-
nin, nikbin duyğu-
larının təcəssümü-
dür.

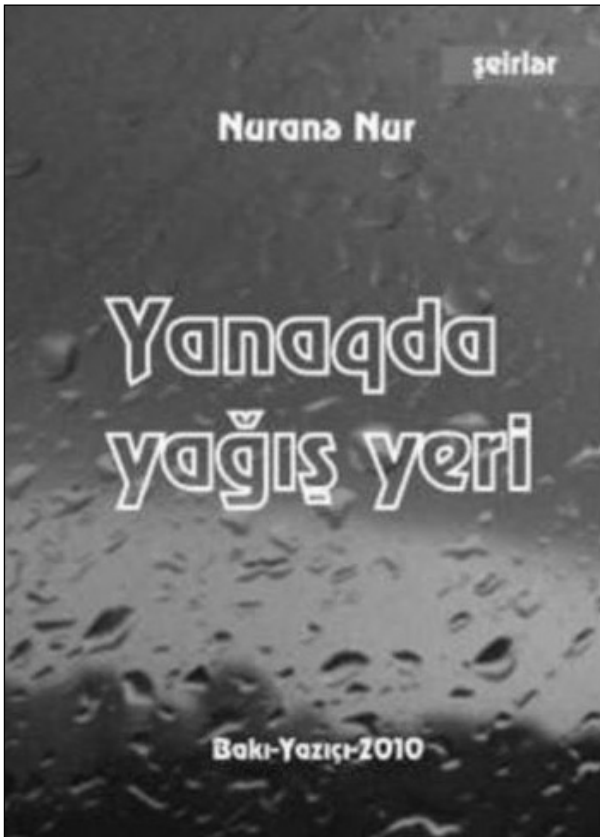
*Şeir üzlüm,
Şairlər qışqanar
bu adı sənə.
Yağışlar buludlara
qayıdanda gəlirmi?
("Şeir üzlüm")*

Lirik qəhrəman
öz sevgilisini güllə,
bülbüllə vəsf elə-
mir, ona şeir yaz-
maq fikrində də de-
yil, amma ona "şeir
üzlüm" söyləyir və
əslində, onu bütöv-
lükdə şeir kimi gö-
rür. Təpədən dırna-
ğa qədər şeir olana
heç şeir yazırlarmı?
Burada şeir özü
sevginin ülviliyi və
müqəddəsliyi qar-
şısında əriyib yoxa
çıxır, şeir gözəlliyə
qurban verilir, am-
ma bunun müqabilində müəllif ob-
razı daha da böyüyür.

Nuranə Nurun poeziyasında li-
rik qəhrəmanla eyniləşən müəllif
obrazı üçün sevginin zamanı da
poetikdir: "Yağışlar buludlara qayı-
danda gəlirmi?" Həm də bu sevgi-
nin yolları sona qədər açıqdır, yol
nişanları dəyişdirilib, hər yerdə ya-
şıl işıq yanır. Reallıqda, gerçəklikdə
olan yol nişanı poeziyada yeni
məzmun kəsb edir, yaradıcı sima
normaları pozur, amma heç vaxt qı-
naq obyektı olmur. Bu isə şairin
özünü yazmaq bacarığından irəli
gəlir.

Nuranə Nurun məhəbbət poezi-
yası sevgi şeirləri yazmaq xətrinə
deyil, belə olsaydı onlar bir-birinə
bənzəyirdi, bəzən də istər-istəməz
bir-birini təkrar edərdi. Onun hər bir
sevgi şeiri həsrətli-vüsallı günlər
yaşamış fərqli insan ömürlərinin,
yaxud da bir aşiqin müxtəlif vəziy-
yətərdəki yaşantılarının təcəssü-
müdü. Həmin şeirlərin bir mənası
da budur ki, sevgi içində yaşayan
müəllif yalnız müşahidəçi deyil, ey-
ni zamanda sevginin sirrini də bilir:

*Ürək döyüntülərin heca-heca,
keşklərə bölünüb vurunca
anlamışdın əslində getmək istəmədiyini.*

çəkilir. Dərdinə həmdərd tapma-
yanda insanın ümid yeri yenə təbiət
olur. Bu yerdə təbiət insanı ölümün
caynağından xilas etmək qüdrəti
ilə görünür və Nuranə Nur poeziya-
sının həyata, insanlara nə qədər
bağlı olduğu da öz təsdiqini də ta-
pır:

*Sənə gəlmişəm, dəniz!
Səninlə dərdləşməyə.
Dinlə məni.
Sən dərd dinləyən,
Dərd anlayansan.
Ovut məni dalğalarınla
Təsəlli göndər ləpələrinlə
("Sənə gəlmişəm dəniz")*

Nuranə Nurun şeir yaradıcılı-
ğında müvəffəq olmasının sirrinə
gəldikdə isə o, özünü yazmaq və
bundan fəxarət duymaq bacarığı-
dır. Onun şeirlərini oxuduqca göz-
lərimiz qarşısında Allahın verdiyi
ömrü ləzzətlə yaşayan, saf duyğu-
larını şərbət kimi içən, kindən, kü-
duretdən, qeybətdən və paxıllıqdan
uzaq bir müəllif obrazı canlanır. Bir
sənət adamının yaratdığı əsərlərin
qayəsi elə yalnız bunlara söykənir-
sə, demək, onun tanınması və şö-
hrətlənməsi üçün kifayət qədər əsas
var.